

NORSK
PRESSEFORBUND

NORSK
JOURNALISTLAG

NORSK
REDAKTØRFORENING

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Oslo 20.03.2018

Høring om utkast til ny lov om behandling av opplysninger i kredittopplysningsvirksomhet

Norsk Presseforbund (NP) er fellesorganet for norske medier i etiske og redaksjonelt faglige spørsmål. Norsk Redaktørforening (NR) er en landsomfattende sammenslutning av redaktører i alle typer medier. Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere, herunder ledere og frilansere som har journalistikk som yrke. Vi vil i det følgende avgi en felles uttalelse.

Vi merker oss at forslaget skal være en lovregulering av gjeldende rett, med enkelte tilpasninger for å bringe reguleringen samsvar med kravene i EUs personvernforordning. Våre innspill er knyttet til gjeldende rett for mediernes tilgang til kredittopplysningsvirksomhet, som vi mener kan videreføres også etter kravene i GDPR.

[Til kap.6 i høringsnotatet – om hvem som skal ha rett til å innhente kredittopplysninger](#)

Vi mener:

Medienes rett til å innhente kredittopplysninger må lovfestes.

Begrunnelse:

Det følger av praksis fra Personvernemnda og Justisdepartementet at mediene kan innhente kredittopplysninger til bruk i journalistisk arbeid. Det er uttrykkelig slått fast av Justisdepartementet i brev datert 18.02.1997, sak 96/09854, jf. følgende sitat:

«På bakgrunn av forarbeidenes utsagn om at lovens kriterium «saklig bruk» ikke skal tolkes for snevert, er Justisdepartementet kommet til at det ikke kan utelukkes at også andre anvendelsesområder enn ren kredittvurdering omfattes av kriteriet «saklig bruk». Videre finner departementet at journalistisk bruk av kredittopplysninger, isolert sett, neppe kan karakteriseres som et utslag av nysgjerrighet eller kikkermentalitet. Journalisten utøver sitt yrke, og slik bruk kan neppe kalles usaklig. Tolkningen støttes av at det ifølge forarbeidene ikke skal trekkes for strenge grenser rundt kriteriet saklig behov. Det faktum at kjøpere av det

journalistiske produkt i noen tilfeller kan være motivert av nysgjerrighet eller lignende, finner departementet ikke å være utslagsgivende i denne sammenheng. Videre må det generelt sett sies å være en fordel at de opplysninger pressen baserer seg på er av mest mulig vederheftig art.» (...)

«Etter departementets vurdering faller således journalistisk bruk opplysningene inn under lovens begrep «saklig bruk». Kredittopplysningsforetakene kan da selge opplysningene til bruk i journalistisk øyemed» (...)

«Avslutningsvis viser Justisdepartementet til at pressen ofte vil ha tilgang til opplysninger av en slik art at grensene for det etisk forsvarlige overtres dersom de trykkes. Så også for kredittopplysninger Pressens bruk av opplysninger må derfor underkastes vanlige etiske vurderinger, være seg opplysningene stammer fra kredittopplysningsforetak eller annet.»

At journalister kan innhente kredittopplysninger er videre lagt til grunn av Personvernemnda i en avgjørelse av 23. juni 2010 (09/00598-9/HTL), der nemnda fastslår følgende:

«Nemnda er enig med Datatilsynet i at journalister kan innhente kredittopplysninger i forbindelse med journalistisk arbeid. Etter nemndas syn kan det ikke være tvil om at det i denne saken dreide seg om behandling av personopplysninger med utelukkende journalistisk formål. Det kan være høyst relevant for en journalist som gjør research til et tv-program å innhente opplysninger ikke bare om nåværende ledelse i et foretak. Også tidligere daglige ledere og andre i ledelsen må finne seg i en journalists kritiske blikk i forbindelse med en aktuell sak.»

Departementet berører ikke dette i høringsnotatet i redegjørelsen for hvem opplysningene kan utleveres til. Det mener vi er en svakhet, og det kan føre til en praksis som ikke er i tråd med intensjonen. Det bør derfor presiseres i loven at mediene alltid vil ha «saklig grunn» når de etterspør denne type informasjon til journalistisk virksomhet. Vi viser her til unntaket i personopplysningsloven § 7.

Dersom det – mot formodning – har vært departementets mening å innsnevre hvem som skal ha tilgang til kredittopplysninger, så mener vi en eventuell begrensning ikke kan gjelde mediene. Tvert imot mener vi en slik innsnevring vil være et inngrep i yrings- og informasjonsfriheten etter Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen art. 10 og Grunnloven § 100.

Å kunne innhente og bruke kredittopplysninger er helt nødvendig for å drive kritisk, undersøkende og opplysende journalistikk, og det er en viktig del av yringsfriheten. Derfor har også medienes rett til informasjon særlig beskyttelse i kraft av EMK artikkel 10 og Grunnlovens § 100. Tilbakeholdelse av opplysninger kan utgjøre et inngrep. Dette er bla. stadfestet av Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) i Magyar mot Ungarn fra 8. november 2016, Társaság mot Ungarn 14. april 2009 og av Høyesterett i Rt. 2015 s. 1467 (Legevaktinnsynssaken) og Rt 2013-374 (Treholtinnsyn).

I Társaság mot Ungarn legger EMD legger til grunn at det å hindre tilgang til informasjon av allmenn interesse, kan hindre media fra å forfølge viktige saker. Som et resultat kan de ikke lenger spille sin viktige rolle som «offentlig vaktbikkjer» og det svekker evnen til å gi korrekt info. EMD mente derfor tilbakeholdelse var et inngrep i yringsfriheten.

Vi viser her til at forordningen artikkel 85 nr. 1 og 2 som fastslår at vern av personopplysninger skal samsvare med retten til ytrings- og informasjonsfrihet, «herunder behandling som finner sted i journalistisk øyemed eller med henblikk på akademiske, kunstneriske eller litterære ytringer», og at Norge har plikt til å fastsette unntak fra bestemmelser som vil være uforenelig med ytrings- og informasjonsfriheten. I kraft av dette mener vi det er nødvendig og i tråd med forordningen å lovfeste at mediene har rett til tilgang til kredittopplysninger.

Å fastsette konkrete bestemmelser i loven som sikrer ytrings- og informasjonsfriheten, framfor å henstille til at den enkelte praktiserer skal vurderer nektelse opp mot ytringsfriheten fra sak til sak, vil også være i tråd med systematikken som er lagt til grunn i gjennomføringen av forordningen i utkast til ny personopplysningslov, jf. høringsnotatet Snr. 17/4200 punkt 28.3 s. 103 og lovtkastet § 3.

Kommentar til punkt 2.4 – om behandling av opplysninger om næringsdrivende

Vi mener:

Vi støtter forslaget fra departementet om at reglene i personvernforordningen og personopplysningsloven som hovedregel ikke gjelder for næringsvirksomhet, med mindre annet følger eksplisitt av loven, jf lovforslaget § 5.

Begrunnelse:

Personvernforordningen har til formål å verne om private personers personlige opplysninger. Å gjøre den gjeldende også for næringsopplysninger, vil være en utvidelse som går lenger enn det forordningen skal verne om. Dessuten vil det en sterkt nedkjølende effekt på samfunnets informasjonstilgang på dette området. Vi mener det er en nødvendig løsning som departementet skisserer at loven ikke gjelder for kredittopplysninger for næringsdrivende.

Med hilsen

Norsk redaktørforening

Arne Jensen
generalsekretær

Norsk Journalistlag

Ina Lindahl Nyrud
advokat

Norsk Presseforbund

Kristine Foss
jurist

Vedlegg/lenke:

Brev fra Justisdepartementet: Bruk av kredittopplysninger i journalistisk øyemed, sak 96/09854
Personvernemnda, 23. juni 2010 (09/00598-9/HTL): <https://www.personvernemnda.no/pvn-2010-01>

